РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2021/1678 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 29 април 2021 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решението за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие Shift2Rail за финансовата 2019 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие Shift2Rail за финансовата 2019 година,

— като взе предвид член 100 от и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид становището на комисията по транспорт и туризъм,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0111/2021),

А. като има предвид, че съвместното предприятие Shift2Rail („съвместното предприятие“) беше създадено през юни 2014 г. за период от 10 години с Регламент (ЕС) № 642/2014;

Б. като има предвид, че учредителните членове на съвместното предприятие са Европейският съюз, представляван от Комисията, и партньори от железопътния сектор (основни заинтересовани страни, в т.ч. производители на железопътно оборудване, железопътни дружества, управители на инфраструктури и изследователски центрове), като е предвидена възможност за участие в съвместното предприятие от други субекти като асоциирани членове; като има предвид, че вноските на членовете, различни от Съюза, не следва да се ограничават единствено до покриване на административните разходи и до необходимото съфинансиране за осъществяване на научноизследователски и иновационни дейности, те следва да се отнасят и до допълнителни дейности;

В. като има предвид, че основните цели на съвместното предприятие са да допринася за изграждането на единно европейско железопътно пространство и да повишава привлекателността, конкурентоспособността, устойчивостта и интеграцията на европейската железопътна система, като улеснява, наред с другото, преминаването от автомобилен и въздушен към железопътен транспорт;

Г. като има предвид, че съвместното предприятие започна своята самостоятелна дейност през май 2016 г.;

Общи

1. отбелязва, че Сметната палата („Палатата“), в своя доклад относно годишните отчети на съвместното предприятие за финансовата 2019 г. („доклада на Палатата“), заявява, че годишните отчети на съвместното предприятие дават вярна представа във всички съществени аспекти за финансовото състояние на съвместното предприятие към 31 декември 2019 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с финансовите правила на съвместното предприятие и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията; отбелязва, че според доклада на Палатата операциите, свързани с отчетите, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти;

2. отбелязва, че за предвидения от регламента период, максималният размер на вноската на Съюза за дейностите на съвместно предприятие възлиза на 450 000 000 EUR, включително вноски на ЕАСТ, и се финансира по програма „Хоризонт 2020“; отбелязва, че всички членове на съвместното предприятие различни от Съюза (промишлената група) трябва да внасят средства в размер на най-малко 470 000 000 EUR, които се състоят от най-малко 350 000 000 EUR парични и непарични вноски за оперативните и административните разходи на съвместното предприятие, както и най-малко 120 000 000 EUR непарични вноски за допълнителните дейности на съвместното предприятие;

3. отбелязва, че съществуват различни процедури между отделните съвместни предприятия, които получават финансови вноски от своите частни членове; призовава за хармонизация между съвместните предприятия при изчисляването на непаричните вноски; общата процедура следва да предвижда прозрачни и ефективни методи за оценка, в резултат на които да се определя действителната стойност на вноската; призовава Сметната палата да осигури контрол на одитите, извършвани от независими външни одитори; призовава също така за подходяща правна рамка, която да гарантира, че необходимият размер на финансовото участие ще бъде постигнат до края на програмата; отбелязва, че правната рамка би могла да включва изискване частните вноски да се изплащат преди или по същото време като съответната вноска на Съюза;

4. отбелязва, че общо над 400 публични и частни субекта, представляващи железопътния сектор, участват в научноизследователските и иновационни дейности на Shift2Rail;

5. подчертава приноса на съвместното предприятие за постигане на целите на Европейския зелен пакт; приветства в това отношение усилията на предприятието Shift2Rail в областта на научните изследвания и иновациите, насочени към постигане на по-устойчива, цифрова, конкурентоспособна, надеждна и привлекателна железопътна система в Европа;

6. подкрепя предложението за създаване на европейско партньорство в областта на железопътния транспорт във връзка с научните изследвания и иновациите, което да продължи да гради, опирайки се на успеха на съвместното предприятие; подчертава необходимостта от проучване на възможностите за финансиране на програми и проекти по линия на програми на ЕС, като например Механизма за свързване на Европа, плана „Цифрова Европа“, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, както и от развиване на полезни взаимодействия между новото партньорство и съществуващите механизми на финансиране;

7. счита, че приемникът на предприятието Shift2Rail следва да включи в програмата за научни изследвания съвместна работа с други видове транспорт, за да се подготви почвата за гарантирането на безпрепятствен и интегриран транспорт; посочва, че автоматизацията и цифровизацията на железопътния сектор следва да бъдат един от приоритетите на приемника на Shift2Rail;

8. призовава Комисията да гарантира, че в програмата за дейността на бъдещото съвместно предприятие ще се прилагат изискванията и целите, предвидени в правото на ЕС, що се отнася до смекчаването на последиците от изменението на климата и цифровизацията, и ще се следват стратегиите в тази област, разработени от Комисията и от съответния сектор;

Бюджетно и финансово управление

9. отбелязва, че окончателният бюджет за 2019 г. – включително неусвоени бюджетни кредити, пренесени от предходни години, целеви приходи и преразпределени бюджетни кредити за следващата година – включва бюджетни кредити за поети задължения в размер на 83 071 000 EUR и бюджетни кредити за плащания в размер на 81 563 000 EUR; отбелязва, че през 2019 г. степента на усвояване на наличните бюджетни кредити за поети задължения и за плащания е съответно 97% и 86%;

10. отбелязва, че активният бюджет на съвместното предприятие по програмата „Хоризонт 2020“ за 2019 г. е бил в размер на 80 197 000 EUR бюджетни кредити за поети задължения и 78 569 000 EUR бюджетни кредити за плащания; отбелязва освен това въз основа на доклада на Палатата, че към края на 2019 г. съвместното предприятие е изпълнило 100% от бюджетните кредити за поети задължения и 88% от бюджетните кредити за плащания, налични за проекти по „Хоризонт 2020“, и че авансовите плащания за проектите по „Хоризонт 2020“, избрани в рамките на поканата за представяне на предложения за 2019 г., са представлявали 65% от стойността на извършените през годината оперативни плащания;

11. отбелязва, че към края на 2019 г. за „Хоризонт 2020“ членовете от промишления сектор са направили валидирани вноски в размер на общо 76 827 000 EUR, от които общо 68 645 000 EUR валидирани непарични вноски, и в допълнение – общо непарични вноски за допълнителни дейности в размер на 182 506 000 EUR, в сравнение с общата парична вноска на Съюза в размер на 221 743 000 EUR;

12. отбелязва, че през 2019 г. съвместното предприятие одобри и подписало 17 споразумения за отпускане на безвъзмездни средства (от получените 48 предложения), произтичащи от поканата за представяне на предложения за 2019 г., както и че една тема не е биха обхваната; освен това отбелязва, че общо отпуснатите и подписани безвъзмездни средства ще финансират научноизследователски и иновационни дейности в размер до 74 760 000 EUR, от средствата с обща стойност 148 551 000 EUR, и че във връзка с това останалите членове (учредители, различни от Съюза, и асоциираните членове) са се съгласили да ограничат исканията си за финансиране до 44,44% от общите разходи за проектите (т.е. нетна сума, равна на 41,44% за друг член, след отчитане на неговите задължения); отбелязва, че в рамките на поканата за представяне на предложения от 2019 г. са участвали 90 малки и средни предприятия (МСП) (20%) и че 40 МСП са били избрани за финансиране (44,4%), както и че освен това МСП представляват 30% от субектите, подбрани в рамките на откритите покани за представяне на предложения; отбелязва, че два договора за отпускане на безвъзмездни средства по поканата за представяне на предложения от 2018 г. са били подписани през първото тримесечие на 2019 г.;

13. отбелязва, че в края на 2019 г. са били в ход 72 проекта (32 покани за членове и 40 открити покани): 56 проекта са били разпределени по 6-те програми за иновации, 10 проекта за междусекторни дейности и 6 проекта – по програма за иновации X;

Резултати от изпълнението

14. отбелязва, че съвместното предприятие използва специфичните ключови показатели за ефективност за „Хоризонт 2020“ за мониторинг на изпълнението и междусекторните въпроси, както и ключови показатели за ефективност, специфични за съвместното предприятие, като например показателите за ефективност на системата за железопътен транспорт; отбелязва, че през 2019 г. съвместното предприятие е продължило работата по следващото издание на модела на ключовите показатели за ефективност (представен през 2018 г. като издание 1) и че уеб-базираният инструмент Release 2.0 на модела на ключовите показатели за ефективност е бил представен на заседанието на управителния съвет през ноември 2019 г.;

15. изисква съвместното предприятие да преразгледа комуникационната си стратегия, за да гарантира, че съответните заинтересовани страни са запознати с неговата мисия, дейности и постижения;

16. призовава Комисията и Сметната палата да разработят задълбочен метод за проследяване на изпълнението с цел оценка на добавената стойност на съвместното предприятие и включване на социалните последици и отражението върху заетостта, както и въздействието върху пазара; резултатите от оценката следва да се използват в бъдеще или за преразпределяне на финансирането от Съюза;

17. отбелязва, че към края на 2019 г. повече от 50% от програмата на съвместното предприятие, свързана с научноизследователски и иновационни дейности, е била изпълнена с оглед на равнище на технологична готовност 6/7 по отношение на оперативните демонстрации (планирани да приключат през 2022 г.) и че като цяло всички проекти са осъществили планираните дейности, като само 8 технологични демонстрационни системи/работни области са изпълнили по-малко от 80% от планираните през годината дейности (от които една технологична демонстрационна система под 50%), както и че съвместното предприятие е стартирало поканата за представяне на предложения за научни изследвания и иновации за 2019 г.;

18. отбелязва, че текущите дейности на съвместното предприятие напредват по отношение на демонстрациите си за 2022 г., че те са градивните елементи на една по-системна железопътна трансформация, която в стратегически план се ръководи от Програмата на Комисията за цифровизация и от Зеления пакт, както и че през септември 2019 г. е бил организиран първият семинар за генериране на идеи, посветен на следващото партньорство и амбицията на железопътния сектор, с участието на Комисията в ролята на наблюдател; освен това отбелязва, че съвместното предприятие допринесе за оценката на въздействието на Shift2Rail, координирана от Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“, както и за „Анализ в подкрепа на определянето на бъдещото партньорство за научни изследвания и иновации в областта на железопътния транспорт в рамките на следващата многогодишна финансова рамка“, координиран от Генерална дирекция „Мобилност и транспорт“, и подкрепи разработването на документ на високо равнище относно приемника на Shift2Rail; отбелязва, че през октомври 2019 г. съвместното предприятие е представило Каталог на решенията, в който се подчертават ползите от решенията, предлагани от Shift2Rail за крайните потребители, оператори, управители на инфраструктура и/или доставчици, и се посочват датите на изпълнение;

19. отбелязва, че през 2019 г. съвместното предприятие е постигнало напредък по отношение на осъществяването на своите цели, като при изпълнението на програмата Shift2Rail то е гарантирало ефективно и ефикасно добро финансово управление; отбелязва, че според оценки общите проектни разходи за дейностите, извършени през 2019 г., възлизат на 117,5 милиона евро (от които 98,9 милиона евро са предоставени от други членове);

20. отбелязва, че според доклада на Палатата към края на 2019 г. степента на изпълнение на програмата „Хоризонт 2020“ е била 78% по отношение на процедурите за покани за представяне на предложения за възложените на съвместното предприятие дейности;

21. въпросът за правата върху интелектуалната собственост трябва да бъде разгледан във всички договори, които могат да доведат до желан ефект или резултат от изпълнението; целта е да се защитят правата на отделните създатели, но също така и да се предостави подробна информация за начина, по който правото ще се използва в бъдеще; тъй като дейността се финансира и с публични средства, резултатите следва да бъдат прозрачни и достъпни за обществеността и да подлежат на специални изисквания, като например наличието на оперативна съвместимост, ако това е необходимо; призовава Комисията да изготви правна рамка за правата върху интелектуалната собственост и тяхното прилагане на пазара, която да включва специални изисквания и разпоредби за разпределение на печалбата;

Персонал и обществени поръчки

22. отбелязва, че към 31 декември 2019 г. са били заети 24 щатни бройки, от които 3 командировани национални експерти, 5 срочно наети служители и 16 договорно наети служители съгласно щатното разписание, като освен това – с цел да се гарантира непрекъснатостта на дейността – съвместното предприятие е назначило по изключение договорно нает служител за срок от една година, който да замени продължително отсъстващ срочно нает служител, съгласно предвиденото в Правилника за длъжностните лица; отбелязва голямото текучество на персонала на съвместното предприятие и че това се дължи на факта, че за разлика от почти всички други институции, агенции и съвместни предприятия на Съюза, в щатното разписание на съвместното предприятие се предвиждат 25% за длъжности, заети от срочно наети служители, и 75% – от договорно наети служители;

23. отбелязва, че в годишния доклад за дейността на съвместното предприятие за 2019 г. ключовите показатели за ефективност относно баланса между половете за посочената година показват много нисък процент на жените – едва 16% – в управителния съвет, като същевременно те представляват 33% от представителите на съвместното предприятие и 33% от научния комитет;

24. отбелязва, че през 2019 г. съвместното предприятие е провело покани за представяне на предложения за железопътни оператори и за помощни услуги за съвместното предприятие в съответствие с принципите на Финансовия регламент и насоките, предоставени от Комисията, и че към края на 2019 г. все още е предстояло да бъдат приключени две тръжни процедури;

Вътрешен одит

25. отбелязва, че през 2019 г. службата за вътрешен одит е извършила одит на процеса на отпускане на безвъзмездни средства от определянето на темите на поканата до подписването на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства и че след окончателния одитен доклад през октомври 2019 г. службата за вътрешен одит е потвърдила продължаващите усилия на съвместното предприятие за строг мониторинг на продължителността на етапа на подготовка на отпускането безвъзмездни средства, така че да се гарантира спазването на целта за „срок за отпускането на безвъзмездни средства“ в рамките на „Хоризонт 2020“; отбелязва, че съвместното предприятие е започнало да изпълнява коригиращи действия, съгласно определеното в плана за действие, във връзка с четирите важни препоръки към ръководството;

26. отбелязва, че към края на 2019 г. съвместното предприятие е докладвало, че всички препоръки, произтичащи от ограничения преглед на изпълнението на стандартите за вътрешен контрол от 2018 г., са били изпълнени;

Вътрешен контрол

27. отбелязва, че според доклада на Палатата съвместното предприятие е въвело надеждни процедури за предварителен контрол на базата на финансови и оперативни документални проверки и че то е задължено да прилага новата рамка за вътрешен контрол на Комисията, основана на 17 принципа за вътрешен контрол; отбелязва освен това, че според доклада на Палатата в края на 2019 г. съвместното предприятие вече е било извършило анализ на пропуските, основан на съществуващата система за вътрешен контрол, и е разработило показатели за оценка на ефективността на новите принципи за вътрешен контрол и свързаните с тях характеристики;

28. отбелязва, че през април 2019 г. съвместното предприятие е оценило своите научноизследователски и иновационни дейности чрез трета контролна процедура, при която са взети предвид резултатите и докладите, представени в контекста на годишния преглед на проектите за периода 2015—2016 г. и 2017 г., координирани от другите членове, като същевременно е гарантирало, че препоръките, направени по време на предишната контролна оценка, са правилно приложени; отбелязва освен това, че качеството на някои представени резултати е било под стандартите, че съвместното предприятие е поискало няколко резултати да бъдат представени повторно и е спряло технически и финансови отчети, както и че процесът му все още е особено труден, тъй като не може да бъде извършено предварително планиране; отбелязва, че през 2019 г. в рамките на някои проекти, съвместното предприятие е провело пилотно проучване на нов процес на непрекъснат преглед на резултатите, съчетан с механизъм за контрол към момента на годишния преглед, който беше счетен за успешен; призовава съвместното предприятие да докладва за развитието в тази връзка;

29. отбелязва, че съвместното предприятие е продължило да изпълнява стратегията за борба с измамите на Shift2Rail за периода 2017—2020 г., като допълнение към стратегията „Хоризонт 2020“; отбелязва освен това, че пет показателя се използват за докладване относно резултатите от дейностите по предотвратяване и разкриване на измами, както и че планът за действие за изпълнението, който обхваща различните етапи от цикъла за борба с измамите (предотвратяване, разкриване, разследване и корективни мерки), е бил преразгледан през 2019 г.;

30. отбелязва, че съгласно доклада на Палатата, че Общата служба за одит на Комисията (ОСО) отговаря за последващите одити във връзка с плащанията по програма „Хоризонт 2020“, извършени от съвместното предприятие, и че въз основа на резултатите от последващите одити, налични към края на 2019 г., съвместното предприятие е отчело представителен процент грешки в размер на 1,54% и процент остатъчни грешки в размер на 0,91% за проектите по „Хоризонт 2020“ (уравнявания и окончателни плащания); отбелязва въз основа на предложението на Комисията за регламент за „Хоризонт 2020“, че постигането на риск от грешки на годишна основа в диапазона от 2 до 5% е реалистична цел, като се вземат предвид разходите за проверки, предложените мерки за опростяване с цел намаляване на сложността на правилата и свързаният с това присъщ риск във връзка с възстановяването на разходите по научноизследователския проект, както и че крайната цел за остатъчно ниво на грешки при приключването на програмите – след отчитане на финансовото въздействие на всички одити, корекции и мерки за възстановяване – е постигането на равнище възможно най-близко до 2%;

31. отбелязва, че като част от контрола на оперативните плащания Палатата е извършила одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, извършени през 2019 г. на равнището на крайните бенефициенти, за да потвърди процента грешки, определен от последващия одит, както и че подробните одити са разкрили дребни количествено измерими грешки, свързани с декларираните разходи за персонал, като основните източници на грешките са били заявените отработени часове по време на отпуска и използването на единични ставки, включващи прогнозни елементи, които значително се отклоняват от действителните единични ставки;

32. отбелязва, че не са публикувани автобиографиите и декларациите за интереси на управителния съвет; призовава съвместното предприятие да публикува автобиографиите и декларациите за интереси на управителния съвет в контекста на рамката за прозрачност и да гарантира лесен за ползване достъп до тях.